

jima. Folkloristika također objašnjava inovaciju i kreativnost, što je izvanjezično svojstvo (npr. prikladnost novih rečenica u nekoj situaciji, ili starih rečenica u novoj situaciji). Folkloristi bi, smatra Hymes, trebali pridonositi znanju lingvista o svim obrascima govora, a ne samo o stiliziranom, jer praktički nema govora koji ne pripada nekom žanru. Svem govorenju mora se pristupiti kao da ima stilistička, ekspresivna svojstva. Naravno, estetska i ekspresivna svojstva izražavaju se u različitim žanrovima u različitoj mjeri i normalno je da se folkloristi najviše zanimaju za one koji su estetski visoko organizirani. Međutim, njihova saznanja mogu pridonijeti proučavanju svih obraza govora.

Hymesova knjiga značajna je kako za lingviste, tako i za etnologe i za folkloriste. Stoga se njen prijevod na srpskohrvatski jezik može samo pozdraviti. Steta je, međutim, da taj prijevod nisu zajednički recenzirali lingvist i etnolog (što bi, uostalom, bilo u skladu s Hymesovim idejama), nego su prevodilac i recenzent jedna te ista osoba. Zbog toga je prevedeni tekst pun pogrešaka, a i stil mu je uglavnom neuglađen i zvuči »anglofono«. Na primjer, nedopustivo je da se »capability« prevodi kao »mogućnost« a ne »sposobnost« i s tim u vezi iskrivi Tylorova definicija kulture (str. 47); ili da se »purposes-outcomes« prevodi sa »namere-polazišta« umjesto »namere-rezultati« (ili »posljedice«) i tako učini nejasnom jedna važna teorijska postavka (str. 104); ili, možda se s malo humora može uzeti prijevod imena jedne skupine plemena južnoameričkih Indijanaca koji su prozvani »Erokejnjanci« umjesto »Araukanaci« (str. 200). Prijevodi antropološke literature su u nas, nažalost, još uvijek dosta rijetki, pa je šteta da se kvaliteti ovih postojećih ne posvećuje nešto više pažnje.

Olga Supek-Zupan

Slovensko ljudsko izročilo. Pregled etnologije Slovencev, Uredil Angelos Baš, Cankarjeva založba, Ljubljana 1980, 284 str.

Prilozi iz ove knjige nastali su na poticaj Sovjetske akademije znanosti, koja priprema enciklopedijsko izdanje o etnologiji Slavena (na ruskom i engleskom jeziku). Uredništvo za Sloveniju odlučilo je da rukopise svojih autora objavi i u izvornom obliku, pa je tako — pod naslovom *Slovenska narodna predaja* — nastala ova reprezentativna publikacija.

Kao što i podnaslov govori, knjiga doista predstavlja pregled saznanja i sadašnji trenutak slovenske etnologije i folkloristike. Sastavljena je tako da sadržaj tridesetak priloga sedamnaestero autora obuhvaća gotovo sve pojave iz tzv. materijalne, socijalne i duhovne kulture. Iznescena građa pokazuje da prilozi predstavljaju sintezu dosadašnjih istraživanja u Sloveniji, napose onih izvršenih u posljednja dva desetljeća, kada se i posao, u okviru tih nastojanja, obavljao organiziranije. Razabire se da se unutar obrađenih tema stvaraju i neki novi okviri i neke nove tipologije.

»Izročilo« u cjelini odražava i sadašnju teorijskometodološku orijentaciju slovenske etnologije. Približno do polovice 50-tih godina etnolozi u Sloveniji bavili su se proučavanjem seoske kulture predindustrijskoga doba, ali od tog vremena većina njih proširila je istraživanje i na stanovnike industrijskih naselja i gradova, pa se današnja slovenska etnologija bavi proučavanjem načina života i kulture svih skupina stanovništva. Zbog takve usmjerenosti vremenski okvir u kojem se pojedine pojave u ovoj knjizi promatraju obuhvaća, gdje je to bilo moguće, najranija povijesna razdoblja i seže do današnjeg vremena.

Nakon predgovora urednika izdavanja uvodni prilog *Slavka Kremenška* — *Znanost (Razvoj etnološke misli)* — govori o povijesti i svre-

menim tendencijama u slovenskoj etnologiji. Slijede tekstovi o gospodarstvu: *Poljodjelstvo Angelosa Baša, Stočarstvo Vilka Novaka, Vrtlarstvo, Vinogradarstvo, Vočarstvo, Šumsko gospodarstvo, Sabiranje, Lov i ribolov Angelosa Baša, Pčelarstvo Majde Čeh, Obrt Ljudmile Bras i Trgovina Sergija Vilfana. Janez Bogataj* piše o prometu, transportu i komunikacijskim sredstvima, *Tone Cevc* o zgradama, *Angelos Baš* o hrani, a *Marija Makarovič* i *Angelos Baš* o nošnji. Pojave socijalne kulture razmatraju *Mojca Ravnik (Društveni život)* i *Sergij Vilfan (pravni život)*, a o običajima pišu *Helena Ložar-Podlogar (Običaji životnog ciklusa)* i *Niko Kuret (Godišnji ili kalendarski običaji)*. *Niko Kuret* autor je još tri priloga: *Vjerovanje, Znanje i Kazalište*. Usmenu književnost obradila je *Marija Stanonik*, glazbu *Zmaga Kumer*, ples *Mirko Ramovš*, a likovnu umetnost *Emilijan Cevc*. Posljednji tekstovi prikazuju masovno stvaralaštvo u Narodnooslobodilačkoj borbi. O pjesmama toga vremena piše *Marija Stanonik*, o glazbi *Franc Križnar* i *Marija Stanonik*, o likovnoj umjetnosti *Ivan Sedej*, a o mitinzima *Marija Stanonik*.

Svi su članci pisani u obliku sažetih pregleda, namijenjenih široj čitalačkoj javnosti, ali je svaki od njih dopunjen popisom stručne literature. Na kraju knjige nalazi se i predmetni indeks. U tehničkom i grafičkom pogledu knjiga je na vrlo visokoj razini, lijepog izgleda i opremljena nizom dobrih fotografija i drugih ilustracija.

Aleksandra Muraj

Poglavlja iz metodike etnološkoga raziskivanja, 1, Uredila **Slavko Kremenšek** in **Janez Bogataj**, Filozofska fakulteta, Ljubljana 1980, 151 str.

Iako raznovrsna sadržaja, deset članaka prvog sveska *Poglavlja*.. povezuje suvremeni pristup problematici i zajednički cilj istraživanja, u čijem se središtu nalazi čovjek i

način njegova života, čovjek kao stvaralac i nosilac kulture, njegov odnos prema pojedinim aspektima prirodne, društvene i kulturne sredine u kojoj živi. Takvo proučavanje uzajamnog odnosa čovjeka i sredine u kojoj živi podrazumijeva istraživanje svih društvenih slojeva i grupa, kako u prošlosti, tako i u odnosu prema suvremenim društveno-kulturnim pojavama.

Cjelovit pristup ovako široko postavljenom predmetu istraživanja, koji nadilazi okvire užeg etnološkog interesa i preklapa se s predmetima istraživanja drugih znanosti, naglašava potrebu interdisciplinarnog rada etnologa i stručnjaka iz drugih grana znanosti. Stoga se u ovom zborniku, pored priloga koji se odnose na metodologiju istraživanja specifično etnoloških tema, nalaze i članci o predmetu i metodama istraživanja etnologiji bliskih znanosti (primjerice, etnomuzikologije i etnokoreologije), s osobitim obzirom na relevantnost rezultata njihovih istraživanja za prethodno postavljen predmet suvremene etnologije.

U prva tri članka u pristupu temama koje obrađuju vidljive su promjene u koncepciji, pa i samom predmetu istraživanja, u odnosu prema tradicionalnoj etnologiji. Tako je u članku *Fanči Sarf* o istraživanju kulture stanovanja izražen relativno nov pristup, koji osim istraživanja značajki samih nastambi (što je do 60-ih godina bio gotovo isključiv predmet ovog istraživanja) proučava stanovanje u njegovoj socijalnoj funkciji, naglašavajući potrebu za uzimanjem u obzir svih pojava koje utječu na kulturu stanovanja. Prilog *Tone Cevca Stavbe na planinah — predmet etnoloških raziskav* pokazuje kako je u naslovu navedeni predmet istraživanja važan za etnološku znanost, iako je donedavno bio zanemaren. Istraživanje planinskih nastambi odvija se u okviru projekta Instituta za slovensko narodopisje SAZU o povremeno naseljenim obitavalištima i skloništima, koja su materijalni do-